

Introduktionswebbinarium –
Avrop från de statliga ramavtalen
Karl Ekman
2025-05-09

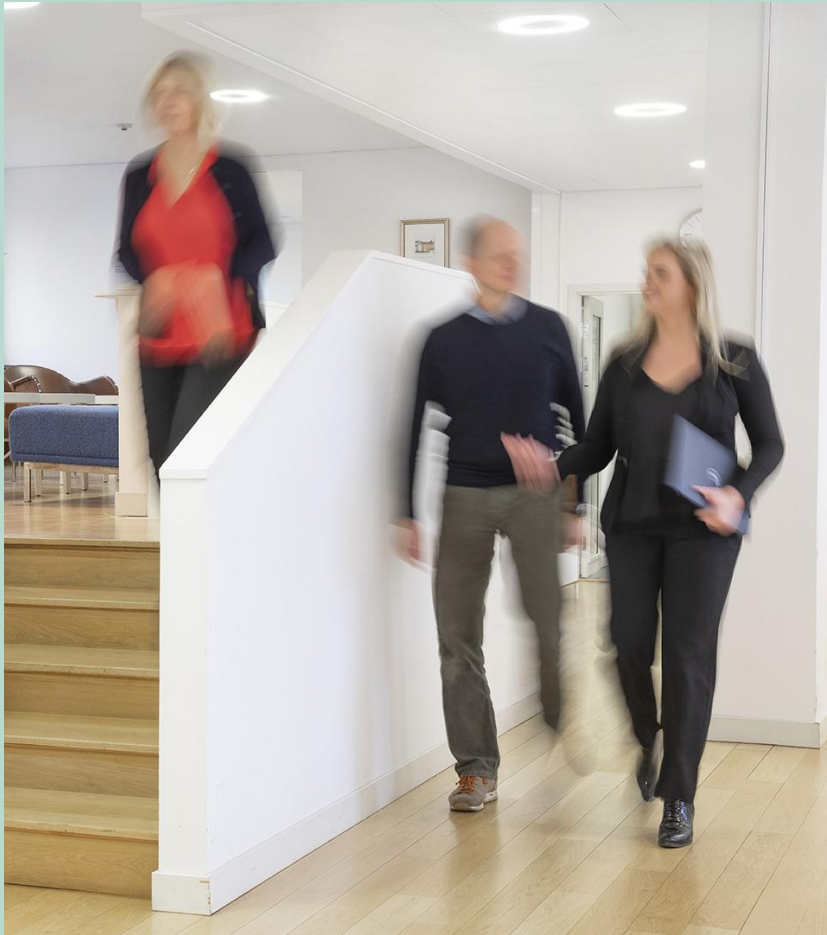

Fakta om...

Statens inköpscentral

- bildades 1 januari 2011
- en av tio avdelningar på KamK
- förvaltar ca 2 400 ramavtal
 - med ca 840 leverantörer
 - inom 38 ramavtalsområden
- Ca 70 medarbetare
- 100 % avgiftsfinansierade

Under år 2024 omsatte ramavtalen ca 16,9 miljarder SEK

Statens inköpscentrals uppdrag

Förordning (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet 8a §

- Ingå och förvalta ramavtal som är avsedda för statliga myndigheter.
- Inom IT-området gäller uppdraget hela offentliga förvaltningen, dvs. även kommuner och regioner.
- Verka för att bästa möjliga villkor skapas för myndigheternas anskaffning av varor och tjänster.

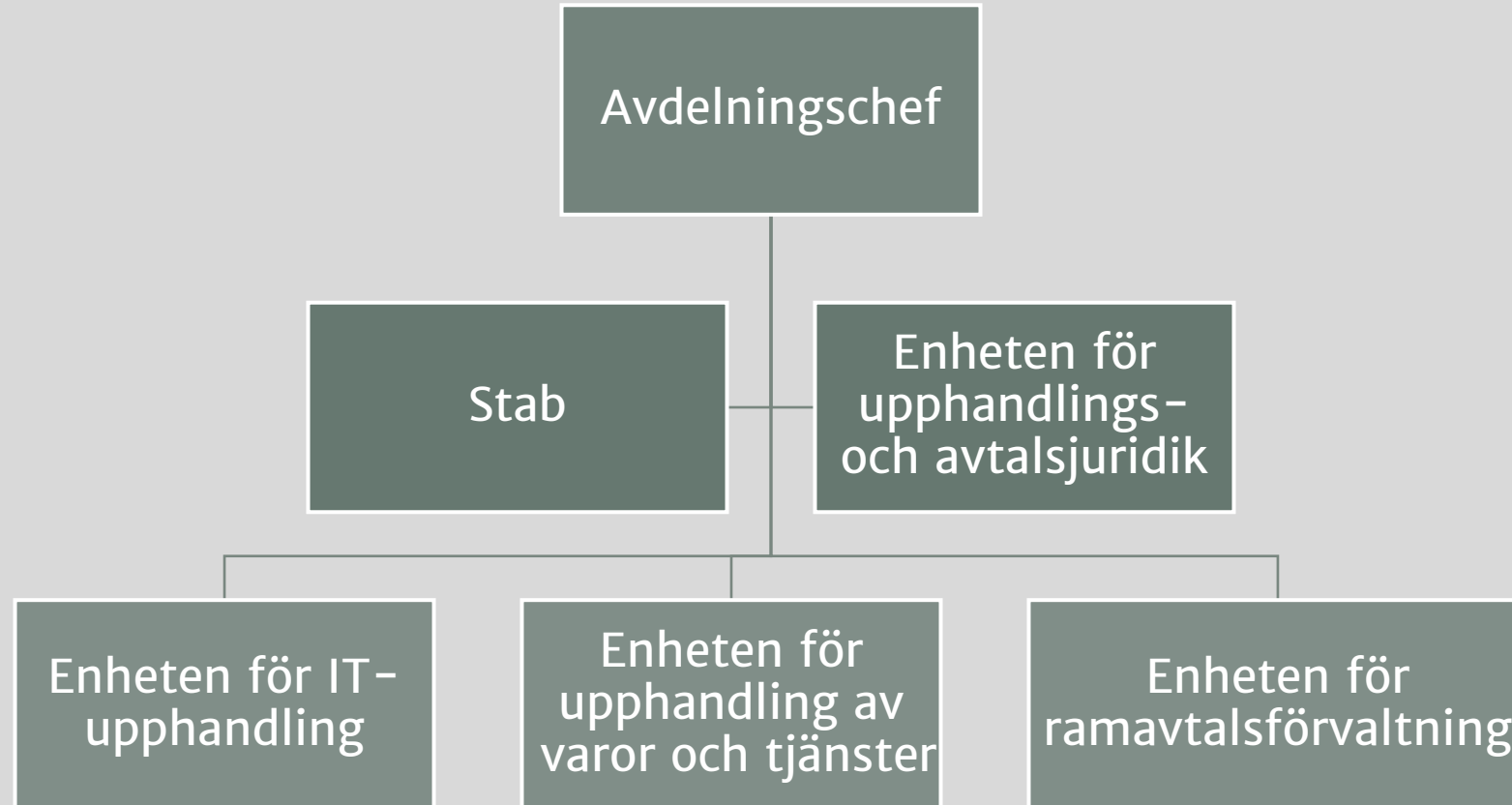
Syfte

Att åstadkomma besparingar genom att:

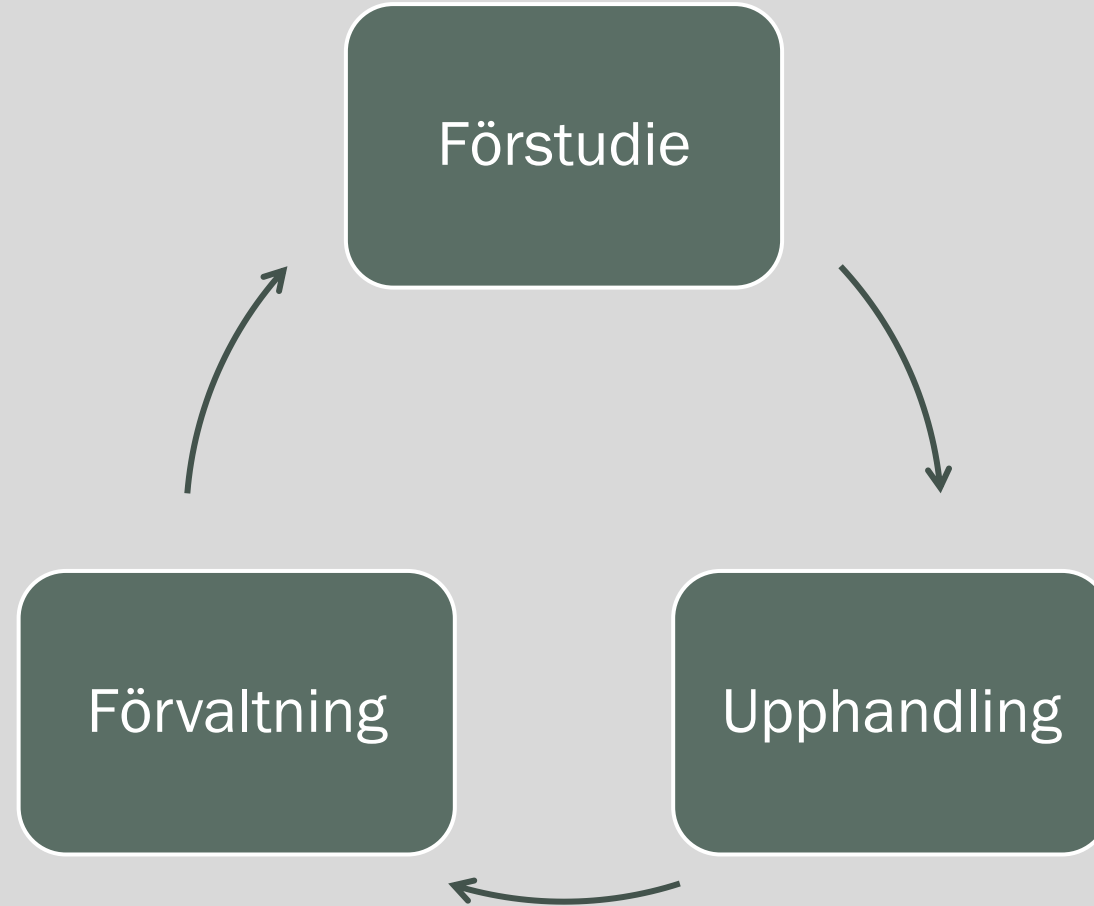
- reducera myndigheternas administrativa kostnader vid anskaffningar och,
- skapa ekonomiskt mer förmånliga villkor

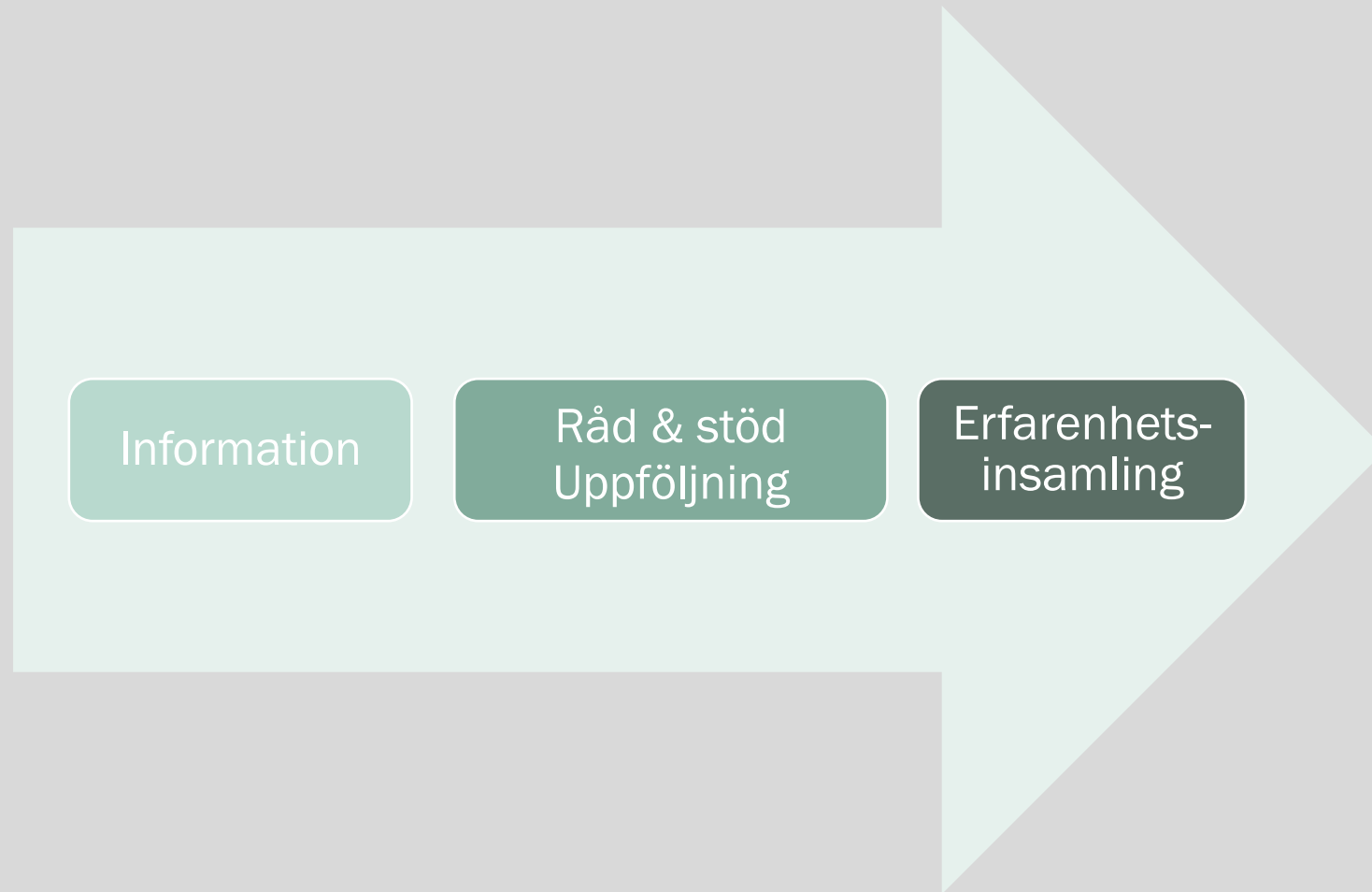
Organisation

Ramavtalens kretslopp

Ramavtalsförvaltning

Fokusområden

E-handel

Försörjningstrygghet

Hållbarhet

Informationssäkerhet

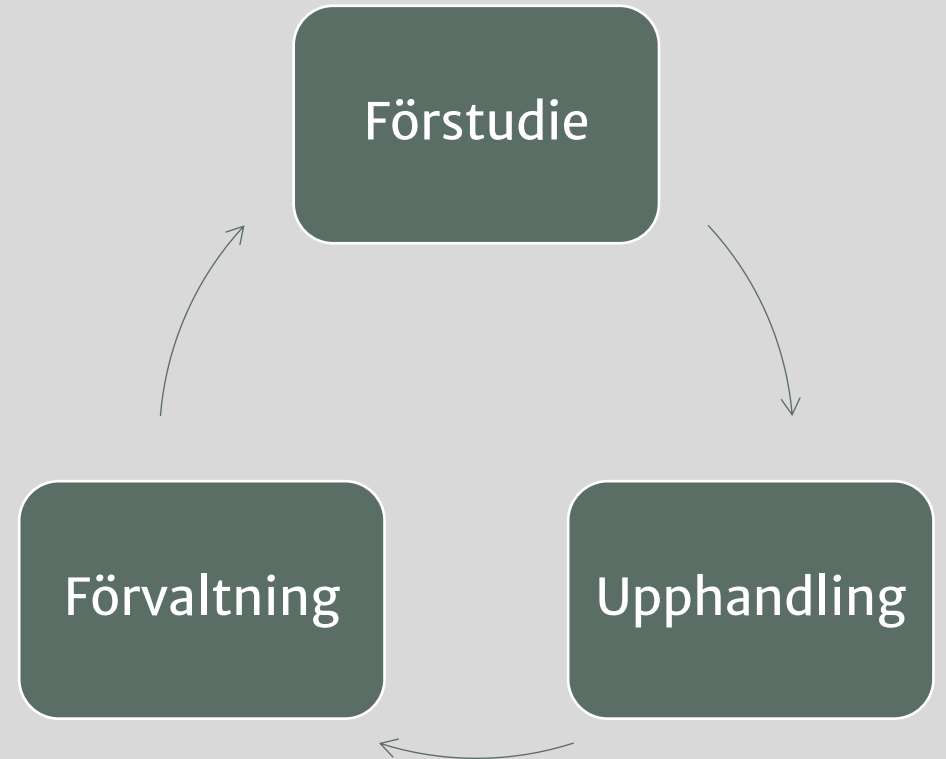
Tillgänglighet

Hållbarhet i de statliga ramavtalen

Varor och tjänster ska kunna levereras på ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt

- Ekologisk hållbarhet:
 - Miljöledningssystem
 - Miljöhänsyn
 - Produktkrav
 - Klimatpåverkan
 - Cirkularitet
- Social hållbarhet:
 - Mänskliga rättigheter
 - Arbetstagares rättigheter
 - Anti-korruption
 - Anti-diskriminering

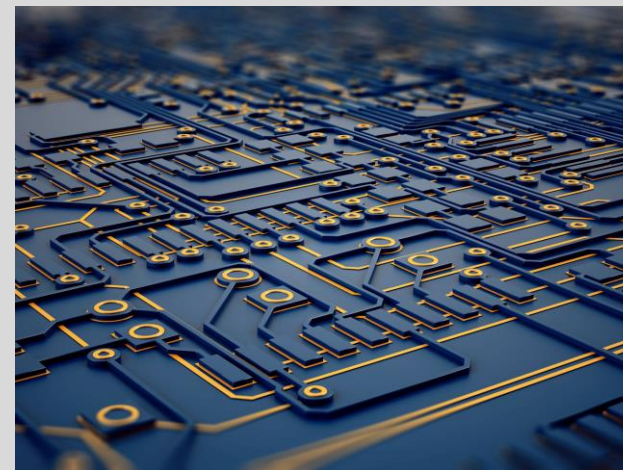

Hållbarhet i klient- och mobiltelefonlösningar

- Miljöledningssystem (kvalificeringskrav)
- Förutsättning för rekonditionerad hårdvara (tekniskt krav)
- Miljö och hållbarhetsprofil (tekniskt krav)
- Reparation av hårdvara (tekniskt krav)
- Halogenfria mobiler (tilldelningskriterium)
- Utökad garanti för batterier (tilldelningskriterium)
- Hållbarhetsintyg (särskilda kontraktsvillkor)
- Grundläggande rättigheter för arbetstagare (särskilda kontraktsvillkor)

Hållbarhet vid avrop av klient- och mobiltelefonlösningar – kombinerad avropsordning

- Certifierade produkter (datorer, skärmar)
- Krav gällande livslängd (reservdelar, reparationer)
- Rekonditionerad hårdvara
- Återbruk och återvinning

Hållbarhet i ramavtal städttjänster (Stockholms län)

- Miljöledningssystem (kvalificeringskrav)
- Personalkostnader (kvalificeringskrav)
- Miljömärkta städkemikalier (tekniskt krav)
- Miljömärkta pappersprodukter (tekniskt krav)
- Friskvårdsbidrag för personal (tilldelningskriterium)
- Friskvårdstimme för personal (tilldelningskriterium)
- Underleverantörer ska uppfylla krav (särskilda kontraktsvillkor)
- Arbetsrättsliga villkor (särskilda kontraktsvillkor)

Hållbarhet vid avrop av städttjänster (vid FKU)

- Sysselsättningsfrämjande krav

Hållbarhet i ramavtal tjänstefordon

- Förordning om miljö- och trafiksäkerhet (tekniskt krav)
- Emissionskraven enligt Euro 6 (tekniskt krav)
- Utsläppsnivåer för koldioxid (tekniskt krav)
- Grundläggande rättigheter för arbetstagare (särskilda kontraktsvillkor)

Hållbarhet vid avrop av tjänstefordon (vid FKU)

- Garantier
- Högre krav avseende CO₂-utsläpp

Har ni frågor om hållbarhet i de statliga ramavtalen välkomna att kontakta mig:

- hallbarhetsic@kammarkollegiet.se
- kathleen.mccaughey@kammarkollegiet.se

Ansvarsfördelning

Statens inköpscentral ansvarar för att:

- Säkerställa att ramavtal ingås och förvaltas
- Att upphandlingsprocessen genomförs enligt LOU
- Informera och stödja avropande myndigheter

Avropsberättigade myndigheter ansvarar för:

- Avropets utformning
- Att avropsprocessen följer ramavtalet och LOU
- Att kontraktet följs upp.

LOU och avrop från de statliga ramavtalen

Agenda

- Direktivet, lagen och principerna
- Tröskelvärden och upphandlingsförfaranden
- Avrop från de statliga ramavtalen
 - *Avropsberättigade*
 - *Avropsföremålet*
 - Behovsanalys och val av ramavtal
 - Kravställning
 - *Avropsordning och avropsprocess*
- Avsteg från ramavtalen

Direktivet, lagen och principerna

- Merparten av alla offentliga anskaffningar styrs av Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) som grundar sig på EU-direktivet 2014/24/EU.
- Lagen (och direktivet) har till syfte att främja den fria rörligheten av varor och tjänster på den inre marknaden.
- Lagens regler bygger på sex grundläggande principer:
 - Öppenhet (transparens),
 - Likabehandling,
 - Proportionalitet,
 - Icke-diskriminering
 - Ömsesidigt erkännande och
 - Konkurrens

Likabehandlingsprincipen

- Alla leverantörer ska ges samma förutsättningar att delta i upphandlingen.
- Likabehandlingsprincipen innebär att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling.
(C-434/02 Arnold André)
- Likabehandlingsprincipen innebär också att en rimligt informerad och normalt omsorgsfull leverantör ska kunna förstå vad som efterfrågas.
(C-19/00 SIAC Construction)

Öppenhetsprincipen

- Även kallad principen om transparens.
- Upphandlingar ska präglas av öppenhet (transparens) och förutsebarhet. Det innebär att uppgifter som avser upphandlingen inte får hemlighållas och att upphandlingen ska annonseras offentligt.
- Utvärderingsmodeller som inte syftar till att fastställa det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet strider mot transparensprincipen.

Proportionalitetsprincipen

- Med proportionalitetsprincipen avses att kraven på leverantören och kraven i kravspecifikationen måste ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som upphandlas.
 - Principen har kommit till uttryck genom EU domstolens rättspraxis, mål C-234/03 Contse.
- Bedömningen sker utifrån följande tre steg:
 1. Bedömning om kravet är en **lämplig och effektiv** åtgärd för att uppnå det eftersträvade syftet.
 2. Bedömning om åtgärden ansågs **nödvändig**, och något **mindre ingripande alternativ** kunde inte visas.
 3. Bedömning om den **negativa effekterna** var inte så stora att åtgärden var oproportionerlig eller överdriven jämfört med det **eftersträvade syftet**.

Tröskelvärden och upphandlingsförfaranden

- Hur en upphandling ska genomföras styrs (bl.a.) av om det finns ett gränsöverskridande intresse konkretiserat genom fasta tröskelvärden.
- Om värdet på upphandlingen överstiger tröskelvärdet används något av följande förfaranden:
 - Öppet, Selektivt eller Förhandlat förfarande,
 - Konkurrenspräglad dialog,
 - Innovationspartnerskap eller
 - Projekttävling.

- Om värdet på upphandlingen understiger tröskelvärdet används:
 - Annonseringsskyldiga upphandlingar
 - Direktupphandlingar

Avropsberättigade

- För att få använda ett statligt ramavtal krävs att den upphandlande myndigheten är avropsberättigad.
- Myndigheter under regeringen är per automatik avropsberättigade samt som utgångspunkt skyldiga att använda de statliga ramavtalen.
- Övriga myndigheter och motsvarande kan bli avropsberättigade om de genom s.k. bekräftelse inför varje ramavtalsupphandling.
- Kommuner och regioner kan bli avropsberättigade på ramavtalen inom IT och telekom genom s.k. bekräftelse inför varje ramavtalsupphandling

Avropsföremålet

Behovsanalys

- En anskaffning av en vara eller tjänst ska alltid grunda sig på ett behov hos den upphandlande myndigheten.
- Innan ett avrop genomförs ska (det objektiva) behovet identifieras och om nödvändigt en dialog med marknaden/ramavtalsleverantörerna genomföras.
- Vid behovsinventeringen bör potentiella framtida behov identifieras så att även dessa kan omfattas av avropet, t.ex. som optioner.
- Behovet avgör vilket ramavtal som är tillämpligt.

Avropsföremålet

Kravställning

- Vid avrop får nödvändiga preciseringar och vid behov kompletteringar av ställda krav och villkor i ramavtalsupphandling göras.
- Viktigt att säkerställa (krav på kraven):
 - Kravet måste ha en koppling till varan eller tjänsten som avropas
 - Kravet måste uttryckligen framgå av avropet
 - Myndigheten får inte ha en obegränsad valfrihet vid bedömningen av kravet
 - Kravet får inte bryta mot de upphandlingsrättsliga principerna

Avropsföremålet

Det finns fyra typer av "krav" som myndigheten får ställa vid ett avrop:

- Formella krav (på anbudet)
- Tekniska krav (9 kap. LOU)
- Tilldelningskriterier (16 kap. LOU)
- Särskilda kontraktsvillkor (17 kap. 1 § LOU)

Obs! Kvalificeringskrav (14-15 kap. LOU) får inte ställas!

- Kvalificeringskrav avser allmänna krav på leverantörens lämplighet, som exempelvis krav på ekonomisk ställning och teknisk eller yrkesmässig kapacitet.

Avropsföremålet

Tekniska krav ("ska-krav")

- Obligatoriska krav på varans eller tjänstens funktionalitet eller prestanda ställs genom s.k. tekniska krav, exempelvis kvalitetsnivåer, miljöprestanda, användningsområde, säkerhet och mått osv.
- Tekniskt krav i form av teknisk standard får kravställas om standarden finns tillgänglig för samtliga ramavtalsleverantörer.
- Krav på visst varumärke är ej tillåtet!
- Kraven prövas (kontrolleras) innan tilldelningsbeslut.

Avropsföremålet

- Tilldelningsgrund
- Det finns tre olika grunder för tilldelning av ett kontrakt
 - Pris
 - Kostnad
 - Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet
- Det framgår av Ramavtalet vilken grund för utvärdering som ska användas.

Avropsföremålet

Tilldelningskriterier ("bör-krav")

- När ett kontrakt utvärderas på grunden kostnad eller bästa förhållandet mellan pris och kvalitet används tilldelningskriterier.
- Tilldelningskriterier är egenskaper på varan eller tjänsten som inte är obligatoriska att uppfylla utan istället ger ett mervärde vid utvärderingen.
- Tilldelningskriterier kan vara exempelvis tekniska och funktionella egenskaper, kvalitet, miljöegenskaper, leverans- och genomförandetid samt estetik.
- Det ska framgå hur kriterierna värderas samt viktas vid utvärderingen genom en s.k. utvärderingsmodell.

Avropsföremålet

Särskilda kontraktsvillkor

- Villkor för hur leverans av varan eller tjänsten ska genomföras, t.ex:
 - Förseningsreglering och viten
 - Krav på hållbar produktion
- Villkoren kontrolleras inte innan tilldelningsbeslut utan säkerställs vid leverans.
- Villkoren får enbart preciseras i enlighet med vad som framgår i villkoret.

Avropsordning och avropsprocessen

Alla villkor fastställda (med rangordning)

- Avropsberättigad vänder sig till den Ramavtalsleverantör som är först i rangordningen med sin avropsförfrågan.
- Om den leverantör som är först rangordnad inte kan leverera ska avropsberättigad vända sig till nästa leverantör i rangordningen osv.
- Möjligheten att frångå satt rangordning framgår av varje ramavtal.
- Ytterligare krav på varan eller tjänsten får inte ställas.

Avropsprocessen

Förnyad konkurrensutsättning

- Avropsförfrågan skickas till samtliga ramavtalsleverantörer och ska innehålla bl.a.
 - Tidsfrister för sista anbudsdag
 - Tidpunkt och hänvisning för frågor och svar
 - Kravspecifikationen
 - Anbudens giltighetstid

- Efter sista anbudsdag är det dags att öppna och utvärdera anbudet.
 - Formkrav 12 kap. 10 § LOU
- Anbudsutvärdering
 - Kontroll av anbudet
 - Ev. rättelser och kompletteringar
 - Ev. verifieringar av kravuppfyllelse

Avropsprocessen

Förnyad konkurrensutsättning

- Tilldelningsbeslut
 - Innehåller beslut om tilldelning av kontrakt samt skälen varför. 12 kap. 12 § LOU.
 - Ev. frivillig avtalsspärr
 - Innehåller en skrivning om att civilrättsligt bindande avtal först uppstår då kontrakt undertecknats av båda parter.
- Kontraktsskrivning
 - Innebär att ett civilrättsligt bindande avtal uppstår (om man inte har valt att detta ska ske i samband med tilldelningsbeslutet (rekommenderas som huvudregel ej).

Att avropa rent praktiskt

- Behovsanalysen
- Läs vägledning, kravställning och sedan allmänna villkor i den ordningen
- Kravspec och kravkatalog
- Stöddokument eller egna?
- Stäm av internt (kravställare)
 - Får vi det vi behöver?
 - vet vi vad vi kommer betala?
 - Förändringar? Vem ska stå risken?
- Teckna kontrakt

Avstegsanmälan

- Statliga myndigheter under regeringen ska använda de statliga ramavtalen om myndigheten inte finner att en annan form av avtal sammantaget är bättre.
- Om myndigheten väljer att göra avsteg från ett ramavtal ska skälen för detta meddelas Kammarkollegiet. Formulär finns på avropa.se.
- Övriga avropsberättigade omfattas inte av förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning.

Frågor?

Tack för ert intresse!

Har ni ytterligare frågor eller vill diskutera mera är ni välkomna att kontakta oss.

För frågor om specifika ramavtal kontakta ramavtalsansvarig. Kontaktuppgifter till respektive ramavtalsansvarig finns på avropa.se.

För övriga frågor kontakta:
ramavtalsservice@kammarkollegiet.se